

DIDACTIC POSSIBILITIES OF USING MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN EDUCATION

Turdiyeva Dilruza Hamidulla qizi

Tashkent Technical School of Digital Economy and Service

Abstract

This thesis presents a theoretical analysis of the didactic possibilities of multimedia technologies in education. It systematizes the conditions for combining text, images, audio, video, and interactive tasks in accordance with learning objectives. A methodological sequence is proposed for selecting resources, segmenting content, organizing learner activities, and assessing learning outcomes. The pedagogical value of multimedia depends on its relevance to learning tasks and its support for active learning.

Keywords

multimedia, digital education, interactivity, cognitive load, visualization, media literacy.

TA'LIMDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Turdiyeva Dilruza Hamidulla qizi

Toshkent raqamli iqtisodiyot va servis texnikumi

Annotatsiya. Tezisdan multimedia texnologiyalaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlari nazariy tahlil qilinadi. Matn, tasvir, audio, video va interaktiv topshiriqlarni o'quv maqsadlariga muvofiq uyg'unlashtirish shartlari tizimlashtiriladi. Multimedia resurslarini tanlash, mazmunni qismlarga ajratish, o'quvchi faoliyatini tashkil etish va natijalarni baholashga asoslangan metodik ketma-ketlik taklif etiladi. Resurslarning pedagogik qiymati ularning ko'pligi bilan emas, o'quv vazifasiga mosligi va faol o'zlashtirishga xizmat qilishi bilan belgilanadi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

Kalit so‘zlar: multimedia, raqamli ta’lim, interaktivlik, kognitiv yuklama, ko‘rgazmalilik, mediasavodxonlik.

Kirish

Multimedia texnologiyalari matn, grafik tasvir, tovush, animatsiya va videoni yagona o‘quv muhitida birlashtirish imkonini beradi. Ta’limda ulardan foydalanish murakkab jarayonlarni ko‘rsatish va o‘quvchilarni amaliy faoliyatga jalb etish uchun ahamiyatlidir. Biroq ko‘rgazmali materialning mavjudligi o‘zlashtirishni avtomatik ravishda ta’minlamaydi. Uning mazmuni, taqdim etilish sur’ati va topshiriqlar bilan bog‘lanishi didaktik maqsadga mos bo‘lishi kerak [1; 2].

Tadqiqotning maqsadi — multimedia vositalarini ta’lim jarayoniga tatbiq etishning didaktik shartlarini tizimlashtirish va darsni tashkil etish uchun metodik ketma-ketlik ishlab chiqish.

Materiallar va metodlar

Tadqiqot taqdim etilgan “Multimedia texnologiyalarini ta’limda qo‘llash. Zamonaviy ta’limda multimedia texnologiyalari” matni va multimedia orqali o‘rganishga oid ilmiy adabiyotlarning nazariy tahliliga asoslandi. Mazmuniy tahlil, taqqoslash va pedagogik modellashtirish usullari qo‘llanildi. Resurslar o‘quv maqsadiga moslik, axborotning tushunarligi, interaktiv faoliyat va foydalanish qulayligi mezonlari bo‘yicha ko‘rib chiqildi. Natijalar metodik umumlashtirish sifatida taqdim etildi; yangi tajriba-sinov o‘tkazilmadi.

Natijalar

Tahlil asosida multimedia resurslaridan foydalanishning to‘rtta didaktik sharti ajratildi. Birinchi shart — mazmunning maqsadga muvofiqligi. Har bir tasvir yoki video tushuncha, jarayon yoxud amaliy harakatni izohlashi lozim. Mavzuga aloqasiz tovush va bezaklarni kamaytirish o‘quv vazifasiga e’tiborni yo‘naltiradi.

Ikkinchi shart — mazmunni qismlarga ajratish. Murakkab jarayonning bosqichlarini alohida ko'rsatish, asosiy belgilarni ajratish va materialni qayta ko'rish imkoniyati o'quvchi uchun qulay o'rganish sur'atini yaratadi. Matn va tasvir bir-birini mazmunan to'ldirishi kerak.

Uchinchi shart — faol topshiriqlar bilan uyg'unlashtirish. Video namoyishidan keyin jarayonni izohlash, sxemani to'ldirish, ikki holatni taqqoslash yoki simulyatsiyada parametrlarni o'zgartirish kabi vazifalar berilishi taklif etiladi. Bu vazifalar materialni tomosha qilishdan uni tahlil qilishga o'tishni ta'minlashga yo'naltiriladi.

To'rtinchi shart — foydalanish imkoniyatini hisobga olish. Subtitrlar, o'qilishi qulay matn, aniq tasvir va internetga bog'liq bo'lmagan muqobil materiallar turli o'quv ehtiyojlariga moslashish uchun zarur [3; 4]. Raqamli materiallarning manbasini tekshirish va ulardan mas'uliyatli foydalanish mediasavodxonlikning tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqiladi [5]. Metodik ketma-ketlik maqsadni belgilash, resursni tanlash, yo'naltiruvchi savol berish, amaliy topshiriq bajarish va qayta aloqa olish bosqichlaridan iborat.

Muhokama

Taklif etilgan ketma-ketlikda multimedia o'qituvchining izohi va o'quvchining faoliyati bilan birgalikda qo'llanadi. Masalan, iqtisodiy ko'rsatkichlar mavzusida animatsion grafikdan so'ng o'zgarish sababini tushuntirish topshirig'i berilishi mumkin. Servis jarayonini o'rganishda esa videodagi xizmat bosqichlarini tahlil qilish va muqobil yechim ishlab chiqish maqsadga muvofiq.

Multimedia materiallari murakkab tushunchalarni ko'rsatishga yordam berishi mumkin, ammo ortiqcha axborot, tez almashadigan tasvirlar va noaniq topshiriqlar o'rganishni qiyinlashtiradi. Shuning uchun natijadorlikni tushunchani izohlash, bilimni yangi vaziyatda qo'llash va mustaqil topshiriq bajarish orqali baholash taklif etiladi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-7, 2026**

Modelning samaradorligini aniqlash uchun keyinchalik taqqoslama pedagogik tadqiqot zarur.

Xulosa

Multimedia texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari o‘quv maqsadi, mazmun va topshiriqlarning uyg‘unligiga bog‘liq. Resurslarni maqsadli tanlash, axborotni qismlarga ajratish, faol topshiriqlar va qayta aloqani tashkil etish ulardan foydalanishning asosiy shartlaridir. Taklif etilgan metodik ketma-ketlik darslarni rejalashtirish va multimedia materiallarini pedagogik baholash uchun qo‘llanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mayer, R. E. (2021). Multimedia Learning. 3rd ed. Cambridge University Press.
2. Mayer, R. E., & Fiorella, L. (Eds.). (2022). The Cambridge Handbook of Multimedia Learning. 3rd ed. Cambridge University Press.
3. UNESCO. (2023). Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education: A Tool on Whose Terms? Paris: UNESCO.
4. OECD. (2023). OECD Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem. Paris: OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/c74f03de-en>
5. UNESCO. (2021). Media and Information Literate Citizens: Think Critically, Click Wisely! 2nd ed. Paris: UNESCO.